

Aan
de gemeenteraad

Datum 23 april 2024
Zaaknummer 2024-0041577
Betreft Vaststellen Routekaart Klimaatneutraal Dordrecht 2040

Vergadering van
Portefeuillehouder: Tanja de Jonge
Begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Duurzame Stad
Auteur: Janno Heinen
E-mail: j.heinen@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Loes van Luijk
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

de routekaart Klimaatneutraal Dordrecht 2040 vast te stellen.

Raadsvoorstel

Wat is het doel?

In het politiek akkoord hebben we de ambitie vastgelegd om een klimaatneutrale stad te zijn in 2040. Dordt Duurzaam 2040! Dit is 10 jaar eerder dan de ambitie van het Rijk. Want de urgentie is er, nu al! Dordrecht weet dat als geen andere stad. We zijn verbonden met het water, maar we krijgen ook steeds vaker last van teveel water. We worden steeds directer geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering. Nederland heeft in 2015, gezamenlijk met 194 andere landen, het klimaatakkoord van Parijs ondertekend. We hebben daarmee beloofd om ervoor te zorgen dat de aarde tegen 2050 niet meer dan twee graden Celsius is opgewarmd. Recente rapporten van het IPCC tonen aan dat de opwarming van de aarde met anderhalve graad al tussen 2030 en 2035 wordt bereikt, tien jaar eerder dan verwacht. Effectiever klimaatbeleid is dus urgenter dan ooit. Het mondiale akkoord heeft Nederland vertaald naar een landelijk klimaatakkoord in 2019, waar wij als Dordrecht ons aan hebben gecommitteerd. We gaan dus voor klimaatneutraal in 2040, met als tussendoelstelling 55% CO₂-reductie in 2030. Dit betekent dat we ernaar streven dat er in Dordrecht geen broeikasgassen meer worden uitgestoten in 2040, of dat de resterende uitstoot op een natuurlijke manier wordt gecompenseerd. Bijvoorbeeld door het planten van bomen. De Routekaart Klimaatneutraal 2040, die als bijlage bij dit raadsvoorstel is gevoegd, beschrijft hoe wij deze doelstelling oppakken.

Wat zijn per beslispoint de argumenten en wat is hierop de toelichting?

Op 7 november 2023 heeft u de [startnotitie Klimaatneutraal 2040](#) vastgesteld. De Routekaart Klimaatneutraal 2040 is daar de uitwerking van. Het is een bundeling van bestaande activiteiten en programma's, zoals het programma energietransitie, en nieuwe ambities, maatregelen en projecten. We beginnen namelijk niet vanaf 0. Zowel in de energietransitie, economische ontwikkelingen, mobiliteitsplannen en manier van bouwen werken we al jaren aan een duurzamer Dordrecht.

Het halen van deze ambitie is een opdracht die de hele maatschappij aangaat. Het vraagt ons op een andere manier met de wereld om ons heen om te gaan.

Wat vinden we belangrijk?

Uitgangspunten voor Dordrecht in de aanpak richting Klimaatneutraal 2040 zijn daarom:

1. Iedereen kan meedoen.
2. We doen het samen.
3. De gemeente neemt de regie en faciliteert.

Iedereen kan meedoen

Iedereen heeft een ander startpunt als het gaat over klimaatneutraal. En niet iedereen heeft voldoende middelen om zelf de overstap naar klimaatneutraal te maken. Wij willen dat iedereen kan meedoen. Dat betekent dat we inwoners en bedrijven helpen door hen te laten zien hoe ze kunnen verduurzamen en dat we diegenen met minder geld financieel ondersteunen.

We gaan veel van de duurzame opwek ontwikkelen met de Energie Coöperatie Dordrecht of Drechtse Energie zodat de opbrengst ten gunste komt van onze inwoners. We streven naar een betaalbare energietransitie voor huishoudens, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

De energietransitie brengt ook veel voordelen met zich mee, zoals een verbeterd wooncomfort, verminderde onderhoudskosten, waarde stijging van de woning, een bedrijf dat klaar is voor de toekomst, en een verminderde ecologische voetafdruk.

We doen het samen

In deze opgave kan geen enkele partij in de stad alleen het verschil maken. Iedere Dordtse inwoner, ondernemer of organisatie heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid om te verduurzamen. We moeten het met z'n allen doen.

De gemeente Dordrecht wil de transitie versnellen ten opzichte van het huidige tempo. Wij zien het als onze taak om de verduurzamingsstappen bij particulieren, bij verhuurders, bij de verenigingen van eigenaren (VvE), bij ondernemers en bij maatschappelijke organisaties te stimuleren en te faciliteren.

De gemeente staat er gelukkig niet alleen voor. We zoeken actief de samenwerking op met partijen in de stad. Wij werken bijvoorbeeld al samen met de vrijwilligers van Drechtse Stroom en Drechtse Energie, met Werkgevers Drechtsteden, de Dordtse ondernemersvereniging, het Platform Duurzaam Dordrecht en de Klimaatcoalitie.

Wij werken samen met de andere gemeentes in de regio en binnen het G40 netwerk. Zo proberen we zoveel mogelijk van elkaar te leren en te lobbyen voor de benodigde middelen en wetgeving. Het Rijk ondersteunt onze inzet met financiële middelen en subsidiemogelijkheden.

Ook de samenwerking met de nutsbedrijven is onmisbaar. Door de elektrificatie van ons energieverbruik, neemt de vraag naar elektriciteit toe. Knelpunten in het elektriciteitsnetwerk zijn in Nederland – en sinds kort ook op het eiland van Dordrecht al aan de orde van de dag. Met elkaar werken we aan oplossingen en innovaties voor de energietransitie. Het warmtenet is daarin een oplossing voor verduurzaming die geen elektriciteit vraagt. Zeer recentelijk is op dat vlak naar buiten gekomen dat het demissionaire kabinet extra financiële ondersteuning voor warmtenetten beschikbaar wil stellen.

De gemeente neemt de regie, stuurt en faciliteert

De gemeente Dordrecht neemt de regie om ervoor te zorgen dat onze stad klimaatneutraal wordt. Wij zien het als onze taak om doelen te stellen voor de stad en een plan te ontwikkelen om die doelen te bereiken. We stellen de route vast, formuleren belangrijke tussenstappen en monitoren de voortgang.

Wanneer we praten over regie nemen, betekent dit niet dat de gemeente alles zelf uitvoert of financiert. Om de doelen te behalen, faciliteert de gemeente ondersteuning, samenwerking en informatievoorziening voor de inwoners, ondernemers en organisaties in Dordrecht. Daarnaast nemen we ook een sturende rol, zoals bij de gronduitgiften. Per onderdeel van de route naar Klimaatneutraal bepalen we wat onze rol als gemeente is.

Voor de taken die we zelf uitvoeren, zoals het verduurzamen van onze eigen gebouwen en bedrijfsvoering, stellen we meetbare doelen op. We nemen onze voorbeeldfunctie serieus.

Daarnaast nemen we het voortouw bij het vinden van gezamenlijke oplossingen, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een warmtenet in de stad. We verwachten dat anderen ook hun steentje bijdragen en zijn bereid hen daarbij te ondersteunen.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

De ambitie is financieel te ingrijpend.

Naast onze eigen middelen voor Klimaatneutraal 2040 zijn we afhankelijk van financiering vanuit het Rijk. Die krijgen we op dit moment en de verwachting is dat die gecontinueerd wordt, maar het brengt een risico met zich mee.

Klimaatneutraal worden vraagt namelijk om investeringen. Infrastructuur moet worden vernieuwd of überhaupt worden aangelegd, bewoners en ondernemers worden ondersteund om klimaatmaatregelen te nemen, gebiedsontwikkelingen krijgen meer duurzaamheidseisen, etc. De klimaatneutrale opgave vraagt ons daarom om anders te kijken naar investeringen. We kijken meer naar de langere termijn waarop we kostenbesparingen realiseren. Zo pakt de businesscase soms zelfs positief uit. Zonnepanelen zijn hier uiteraard een goed voorbeeld van. Overigens betekent duurzamer ook absoluut niet altijd duurder aan de voorkant, zoals hergebruik mooi laat zien. Daarnaast kost het extremer worden van het klimaat ons op dit moment al veel geld. Meerdere onderzoeken tonen aan dat de maatregelen om onder de twee graden opwarming te blijven, ons veel minder zullen kosten dan de schade die gepaard gaat met een grotere temperatuurstijging [L(1) [H(2)]. En dan zijn de bijkomende voordelen van klimaatbeleid nog niet eens benoemd, aangezien veel positieve effecten niet financieel zijn uit te drukken.

Het is niet mogelijk om nu al te weten hoe we klimaatneutraal gaan zijn in 2040.

2040 is al over zestien jaar, maar tegelijkertijd is dat ook nog ver weg. Zeker als je het over zoiets ingrijpends hebt als klimaatneutraal. En zeker als je te maken hebt met de waan van de dag en problemen van nu. Gelukkig weten we waar we vandaan komen en waar we nu staan. De nulmeting is onze basis. En we weten waar we uiteindelijk willen zijn, Klimaatneutraal in 2040. Bovendien zijn er tussendoelen gesteld. 55% reductie in 2030. We kiezen er daarom voor om de route naar 2040 in stukken te knippen, een hink, stap, sprong. Tot 2026 hebben we concrete maatregelen en acties waar we nu al resultaten van zien. Tot 2030 hebben we hier ook al een behoorlijk concreet beeld bij. De sprong, tussen 2030 en 2040, is inderdaad nog moeilijk te duiden. De komende jaren blijven we daarom evalueren en monitoren, zodat we kunnen bijsturen waar mogelijk. De sprong wordt daarmee gevuld met maatregelen en acties, en dus concreet.

Wat als niet iedereen in de stad meedoet of mee kan doen?

Zoals eerder aangegeven hebben we iedereen in Dordrecht nodig om de ambitie Klimaatneutraal 2040 te realiseren. Iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen. We willen tegelijkertijd dat het een sociale transitie wordt. Iedereen moet ook mee kunnen doen. We ondersteunen vanuit de gemeente voornamelijk mensen die het financieel wat minder hebben, bijvoorbeeld via de Energiehulp. Verder stimuleren we iedereen, zowel bewoners als bedrijven, om aan de slag te gaan met duurzame maatregelen, bijvoorbeeld met zonnepanelen op bedrijfsdaken. Wij pakken hier ook vaak een faciliterende rol in. Als laatste zorgen we er ook voor dat bedrijven zich aan wet- en regelgeving houden omtrent verduurzaming, zoals bij de energiebesparingsplicht. Er heeft bovendien veel participatie op dit onderwerp plaatsgevonden de afgelopen tijd. Hiermee hebben we geïnvesteerd in draagvlak in de stad. En dat blijven we ook doen. Voorbeelden van die participatie vindt u in de routekaart.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

De routekaarten bestaan uit veel verschillende maatregelen. Deze maatregelen zijn samen met belanghebbenden en partners tot stand gekomen of afgestemd. Veelal zijn dit ook maatregelen of beleidsregels die vanuit de verschillende programma's de afgelopen jaren al participatie hebben doorlopen, zoals bij deelmobiliteit. Op iedere routekaart is aan het einde een toelichting opgenomen over hoe de stad al werkt aan deze routekaarten en welke samenwerkingsverbanden er zijn. Ook voor het vervolg zetten we vol in op participatie. In wijken, met vrijwilligersorganisaties, ondernemersverenigingen, door inwoners en experts. Alleen samen kunnen we een klimaatneutrale stad worden.

Raadsconsultatie

Op 19 maart heeft de raadsconsultatie plaats gevonden. Hiermee hebben we invulling gegeven aan de toezegging van de wethouder hierover (231024/T1). Op deze middag werden de conceptroutekaarten, Economie, Mobiliteit, Gebouwde omgeving en Bouwen, en Energie, gepresenteerd en had u de mogelijkheid input te geven voordat het geheel aan u wordt voorgelegd in een raadsvoorstel. Het college heeft deze consultatie als zeer prettig ervaren. Er waren bij meerdere tafels goede gesprekken en er zijn veel verhelderingsvragen gesteld en beantwoord. Meerdere opmerkingen en ideeën vragen om concrete aanpassingen die we daarom hebben

meegenomen en verwerkt in de uiteindelijke routekaart die nu voor u ligt. Hieronder vindt u een aantal punten die we hebben verwerkt.

Bij de gesprekken over de routekaart Energie is geopperd dat iedereen voordelen moet kunnen hebben van de grootschalige duurzame opwek. Men moet niet alleen financieel kunnen participeren, want dat kan niet iedereen.

Er werd ook geopperd om samen met Stedin onderzoek te doen naar de verhouding vergunde afname versus werkelijke afname van het elektriciteitsnet. Dit wordt de zogenaamde 'papieren' netcongestie genoemd. We hebben dit opgenomen in de routekaart.

Bij de routekaart over de Gebouwde Omgeving hebben we op verzoek vooral wat verduidelijking aangebracht, door onder andere de wijkgerichte aanpak beter op te schrijven. Hierdoor is het duidelijker dat de aanpak echt verschilt per wijk.

Bij de gesprekken over de routekaart bouwen is gevraagd om voor de raad in beeld te gaan brengen wat het effect kan zijn op klimaatneutraal van verschillende scenario's. Hiermee krijgt de raad een beter gevoel bij de afwegingen die gemaakt worden in projecten.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

[Vaststellen startnotitie Dordrecht Klimaatneutraal 2040 - 2023-0089681.](#)

Hoe wordt dit betaald?

We ontvangen voor de jaren 2023-2025 jaarlijks € 2,1 miljoen van het Rijk uit de regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). Deze middelen mogen alleen voor uitvoeringscapaciteit Klimaat en Energie worden ingezet. De energietransitie zal hier twee derde van nodig hebben. Het overblijvende deel verdelen we over de overige routekaarten. Daarnaast worden projecten en maatregelen voor klimaatneutraal ook deels betaald vanuit bestaand budget van de programma's.

De haalbaarheid van de ambitie klimaatneutraal 2040 is grotendeels afhankelijk van de continuïteit van financiële middelen. Op dit moment hebben we gemeentelijke middelen beschikbaar voor de energietransitie. Er zal tot aan 2040 budget nodig zijn vanuit de gemeente. Daarnaast krijgen we momenteel rijksmiddelen ten behoeve van klimaatneutraal. De verwachting is dat deze budgetten worden gecontinueerd, om de klimaatdoelen die het Rijk zichzelf heeft gesteld te realiseren. Mochten deze middelen na 2025 niet opnieuw beschikbaar worden gesteld, dan zullen we opnieuw in gesprek gaan over de financiële dekking van de ambitie Klimaatneutraal 2040.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

In de periode tot 2040, die nog zestien jaar duurt, willen we u iedere twee jaar een geactualiseerde versie van de totale aanpak aanbieden, gebaseerd op de voortgang die we hebben geboekt. Daarnaast rapporteren we jaarlijks in de begrotingscyclus over de voortgang en de plannen en zal u losse voorstellen vanuit de programma's Energietransitie, Mobiliteit, Bouwen en Economie ontvangen bij nieuwe ontwikkelingen.

We hebben bovendien een website, Dordt Duurzaam, waar informatie over projecten en mooie resultaten worden gedeeld. Tijdens de Klimaatweek in november van dit jaar lanceren we de vernieuwde versie van deze website, speciaal voor de opgave klimaatneutraal 2040.

Het college van Burgemeester en Wethouders

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 23 april 2024 inzake Vaststellen Routekaart Klimaatneutraal Dordrecht 2040;

b e s l u i t :

de routekaart Klimaatneutraal Dordrecht 2040 vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van